

ПОПОВИЧ В.М.

*доктор філософських наук, професор,
директор ГО «Запорізький науково-методичний
центр соціального розвитку»
м. Запоріжжя, Україна*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У сучасному світі, що швидко розвивається завдяки цифровим технологіям, зростають вимоги до державних послуг. Люди очікують, що вони будуть доступними, адресними та якісними. Це спонукає державу до впровадження цифрових технологій у соціальну сферу, що, своєю чергою, покращує якість життя громадян. Таким чином, цифрова трансформація стає невід'ємною частиною функціонування сучасного соціально орієнтованого суспільства.

Згідно з Ю. Воржаковою та О. Хлебінською, цифрова трансформація – це не просто впровадження технологій. Це комплексний процес, що передбачає:

1. Зміну мислення та поведінки людей і керівників.
2. Стимулювання інновацій та нових бізнес-моделей.
3. Покращення досвіду співробітників, клієнтів та партнерів.
4. Інтеграцію цифрових технологій в усі сфери життя, що вимагає фундаментальних змін у культурі суспільства.

І. Козачок підкреслює, що цифровізація – це не просто поступове впровадження технологій, а комплексна діяльність, спрямована на вдосконалення політичних, економічних та соціальних процесів. Вона наголошує на провідній ролі держави, яка надає цифровізації правову основу та керує її розвитком. Я. Сандул також зазначає, що цифрова трансформація – це зміна підходу до держави та її інститутів, яка фундаментально оновлює соціальні інститути та напрямок розвитку людства.

Теоретичні дослідження впливу цифровізації на соціальну сферу сформуvalи ідею цифрової держави добробуту. Це концепція, в якій соціальний захист забезпечується за допомогою допоміжних технологій. Сьогодні цифрова трансформація торкнулася майже всіх аспектів соціальної держави – від онлайн-заявок до алгоритмів, що визначають види підтримки.

З одного боку, цифровізація спрощує багато процедур (заявки, скарги), роблячи їх доступними через інтернет. З іншого, існують певні ризики:

Збої в системі: неправильні рішення, спричинені технічними неполадками чи некоректними даними, можуть мати руйнівні наслідки для тих, хто потребує допомоги.

Формування цифрової соціальної держави та цифрового соціального захисту є ключовими елементами сучасної політики, що стимулюється значними економічними вигодами від цифровізації як у приватному, так і в державному секторах. Крім того, на думку Н. Федірко, рушійною силою цього процесу є готовність суспільства використовувати інформаційні технології для доступу до державних послуг. Цифрові інструменти також стали важливим механізмом суспільної комунікації та електронної демократії, що забезпечує прозорість у прийнятті рішень і використанні бюджетних коштів. Цей розвиток залежить від кількох ключових факторів, які сприяють становленню цифрової держави добробуту.

І. Козачок виділяє такі основні фактори, що впливають на цифровізацію в різних країнах:

1. Активне впровадження нових знань і глобальних технологій у всі сфери життя.

2. Розвиток громадянського суспільства та соціального партнерства в цифровому середовищі.

3. Особливості ринкової економіки країни, що стимулюють свободу підприємництва, мобільність робочої сили та конкуренцію.

4. Ступінь децентралізації влади та ефективність регіональної політики, що покращує соціально-економічні умови життя.

5. Рівень розвитку економіки, який визначає доступність сучасних технологій для населення.

6. Реалізація соціальних проєктів, що забезпечують принципи рівності та справедливості в цифровій економіці.

На основі досліджень, зокрема Ларсона та Тейгланда, щодо трансформації державних послуг, можна зробити кілька висновків:

По-перше, постійний розвиток цифрових технологій створює проблеми для їх масштабного впровадження в надання соціальних послуг;

по-друге, найефективнішою формою цифровізації є розробка окремих проєктів для надання конкретних соціальних послуг; по-третє, цифровізація демонструє найбільшу ефективність в оптимізації соціальних виплат, оскільки дозволяє створити єдину систему управління фінансовими потоками; по-четверте, цифрові технології значно покращили соціальну роботу з вразливими групами населення завдяки дистанційній взаємодії та індивідуальному підходу.

Ці висновки підтверджуються результатами дослідження Н. Федірко, яка, аналізуючи звіти ОЕСР, вивчала досвід цифровізації соціальної допомоги та послуг у Швеції та Данії.

З метою спрощення прямого електронного спілкування між громадянами та державними установами, Європейський Союз у 2021 році розпочав реалізацію пілотного проєкту під назвою «Європейська перепустка соціального захисту» (ESSP). Основне завдання цього проєкту – покращити обмін інформацією про соціальне страхування громадян між різними країнами-членами ЄС, використовуючи цифрові інструменти. Це рішення покликане усунути труднощі з ідентифікацією та підтвердженням особи громадян, що перебувають за кордоном, і тим самим забезпечити ефективнішу координацію їхнього соціального захисту.

Україні, як кандидату на вступ до ЄС, важливо адаптувати свою систему соціального захисту до європейських цифрових стандартів. Досвід трансформації європейських систем соціального забезпечення та розробка нових технологій для надання соціальних послуг є надзвичайно цінним для підвищення ефективності української соціальної політики. Українські експерти вважають, що одним із важливих кроків є інформатизація роботи установ, що надають соціальні послуги. Наприклад, І. Петрович зазначає, що інформатизація передбачає збір та поширення інформації через різні канали, щоб вона досягла кінцевого споживача. Це, своєю чергою, сприяє зростанню ефективності та результативності соціального захисту та обслуговування населення.

Отже, сучасний етап суспільного розвитку обумовлений розвитком інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює переформатування традиційної соціальної держави або держави загального добробуту у цифрову форму функціонування, де розвинута система соціального захисту як основна риса соціальної держави також поступово набуває цифрового формату. Сучасні цифрові форми соціального захисту передбачають розробку і впровадження таких онлайн-платформ, за допомогою яких кожен громадянин може отримати певний перелік соціальних послуг.

Список використаних джерел

1. Сандул Я.М. Адміністративістика в умовах цифровізації : теорія, правове регулювання, практика : монографія / авт. колектив : С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова, Т.А. Латковська та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 311 с.
2. Федірко Н.В. Цифровий соціальний захист в Україні : передумови та стратегічні виклики. *Social and labour relations : theory and practice*. 2022. №12(1). Р. 1-13.
3. Цифрова трансформація соціоекономічних, управлінських та освітянських систем сучасного суспільства. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 листопада 2022 року* / ред.-упорядник д. філософ. н., проф., В.Г. Воронкова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 692 с.
4. Larsson A., Teigland R. (Eds.). (2020). *Digital Transformation and Public Services. Societal Impacts in Sweden and Beyond* URL: <https://www.routledge.com/Digital-Transformation-and-Public-Services-Societal-Impacts-in-Sweden-and-Larsson-Teigland/p/book/9781032088303>.
5. McCully J. (2020). What is the “Digital Welfare State”? URL: <https://digitalfreedomfund.org/explainer-what-is-the-digital-welfare-state/>.
6. Mlachila M., Tapsoba R., Tapsoba S. A Quest for Quality. *Finance & Development*. June 2015. Vol. 52. No. 2. P. 14-17.
7. OECD (2016). *Digital government strategies for transforming public services in the welfare areas*. URL: <https://www.oecd.org/gov/digital-government/Digital-Government-Strategies-Welfare-Service.pdf>.